

اقتصاد دنیا بدون نفت خلیج فارس چقدر دوام می‌آورد؟

کل ذخایر نفت جهان ۱.۴ میلیارد بشکه برآورد شده که تنها تا ۸۲ روز می‌تواند توقف صادرات نفت از منطقه خاورمیانه در صورت تشدید درگیری‌ها را پوشش دهد.

طی چند سال گذشته، سیستم ذخایر استراتژیک نفت دنیا چندین بار مورد آزمایش قرار گرفته است. اگر لازم باشد ذخایر نفتی جهان می‌توانند با پیامدهای حمله روز شنبه به تأسیسات نفتی عربستان در بقیق کنار بیایند اما اگر درگیری‌ها در خاورمیانه افزایش یابد، مواجهه با چنین اختلال‌هایی در تولید نفت چندان آسان نخواهد بود.

کل ذخایر استراتژیک نفت در جهان 1.4 میلیارد بشکه برآورد شده است چنانچه تنش‌ها در منطقه خلیج فارس بالا بگیرد و صادرات نفت این منطقه متوقف شود که بیش از 17 میلیون بشکه در روز است ذخایر نفت دنیا تنها تا 82 روز می‌تواند توقف صادرات نفت خلیج فارس را پوشش دهد.

ذخایر 1.4 میلیارد بشکه‌ای نفت جهان برای پوشش نفت از دست‌رفته عربستان یعنی 5.7 میلیون بشکه در روز نیز تا 245 روز دوام خواهد آورد که معادل حدود 8 ماه است.

بر اساس گزارش بلومبرگ مقامات شرکت آرامکو عربستان که یک شرکت نفت دولتی است، اشاره کردند که می‌توانند مقدار قابل توجهی از تولید روزانه 5.7 میلیون بشکه‌ای را که از دست رفته، طی چند روز بازگردانند ولی رسیدن به ظرفیت کامل تولید هفته‌ها طول می‌کشد.

اگر مقدار تولید به سرعت به شرایط قبل بازنگردد، دنیا می‌تواند از نفت خام و محصولات پالایش‌شده‌ای که در ذخایر دولتی برای مواقع اضطراری نگه داشته می‌شود استفاده کند. دونالد ترامپ مجوز آزاد کردن نفت از ذخایر استراتژیک نفت آمریکا را صادر کرده و آژانس

بین‌المللی انرژی که ذخایر نفتی را کنترل می‌کند، فعلاً دست نگه داشته است.

تنها چند روز پیش، وزرای نفت کشورهای عضو اوپک و تولید کنندگان بزرگ غیراوپک موسوم به اوپک+ نگران عرضه بیش از حد نفت به بازار در سراسر دنیا پس از حدود دو سال و نیم کاهش تولید بودند.

از بین رفتن ناگهانی میلیون‌ها بشکه تولید نفت خام عربستان در روز شنبه باعث بیشترین افزایش در شاخص نفت برنت از زمان راه‌اندازی آن شد. قیمت نفت بیش از 19 درصد افزایش یافت. ولی ائتلاف اوپک و متحدانش هرگز نمی‌خواست ذخایر نفت دنیا این‌گونه کاهش یابد و قیمت نفت خام با این اتفاقات بالا برود. حالا به‌جای این که بپرسیم آیا ذخایر نفت دنیا بسیار بالاست، می‌پرسیم؛ آیا دنیا نفت کافی در اختیار دارد؟

آژانس بین‌المللی انرژی اعلام کرد ذخایر اقتصادی سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی برای تأمین نیاز 60 روز این گروه کافی است. ولی این رقم گمراه کننده است و شامل نفت داخل خط لوله‌ها و پالایشگاه‌ها هم می‌شود که ممکن است تا دوسوم کل رقم این صنعت را در بر بگیرد ولی شامل مقدار نفت داخل نفتکش‌های روی دریا نمی‌شود. اگر مقامات آرامکو درست گفته باشند و به‌سرعت تولید را به شرایط سابق بازگردانند، برای 20 روز تقاضا پوشش کافی را فراهم می‌کند ولی اگر اشتباه کرده باشند باید از ذخایر استراتژیک تحت کنترل دولت‌ها استفاده کنیم.

حمله‌های روز شنبه و قطع تولید نفت همان چیزی است که ذخایر استراتژیک ملی برای آن طراحی شده‌اند؛ اختلال بزرگ در تولید نفت در جهان. به‌ندرت از این ذخایر استفاده شده است. از زمان تأسیس آژانس بین‌المللی انرژی در سال 1974، تنها سه بار از ذخایر استراتژیک استفاده شده است.

آخرین باری که از ذخایر استراتژیک استفاده شد، سال 2011 بود. در آن زمان 60 میلیون بشکه نفت خام و محصولات نفتی از این ذخایر برداشت شد تا قطع تولید نفت لیبی جبران شود. قبل از آن همین مقدار نفت پس از طوفان‌های کاترینا و ریتا در خلیج مکزیک در 2005 برداشت شده بود ولی از همه آن استفاده نشد. بیشترین مقدار آزادسازی ذخایر استراتژیک در زمان حمله عراق به کویت در 1990 بود. در آن زمان آژانس بین‌المللی انرژی 2.5 میلیون بشکه در روز

نفت از این ذخایر آزاد کرد.

مقدار نفتی که می‌توان از ذخایر استراتژیک آمریکا برداشت کرد برای پوشش پنج میلیون بشکه در روز ازدست‌رفته صادرات نفت عربستان برای حداقل 3 ماه کافیت. پس از آن اوضاع کمی سخت می‌شود. کل ذخایر استراتژیک آمریکا حدود 600 میلیون بشکه برآورد شده است.

ولی تمام بار این شرایط بر دوش ذخایر استراتژیک آمریکا نیست. خود عربستان هم ذخیره مازاد تولید دارد که می‌تواند برای جبران این نفت ازدست‌رفته از آن استفاده کند. تولید تا حد امکان در میادین نفتی دریایی عربستان در خلیج فارس افزایش می‌یابد. نفت این میادین مانند مانیفا و سفانیه از بقیق رد نمی‌شود ولی آماده کردن بخشی از این نفت هفته‌ها طول می‌کشد. آغاز بهره‌برداری از میادین نفتی وفرا و خفیف در منطقه بیطرف مشترک بین عربستان و کویت احتمالاً تسریع می‌شود.

سایر اعضای ائتلاف اوپک و متحدانش که تولید خود را کاهش داده‌اند، شیرهای نفت خود را باز می‌کنند. کاهش صادرات نفت عراق که دستور آن در روز شنبه قبل از آگاهی از این حمله‌ها اعلام شد، کوتاه‌ترین در تاریخ است. ولی صادرات نفت ایران همچنان تحت تحریم‌های آمریکا قرار دارد و ممکن است سخت‌تر هم شود چون مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا تهران را مسئول این حملات می‌داند.